

Tria personal

per Xulio Ricardo Trigo

Salvador Company
Sense fi
 Angle, Barcelona, 2015.

Fa un bon grapat d'anys, quan vaig llegir el primer llibre de Salvador Company, em va sorprendre que, malgrat la seva joventut, l'escriptor ja tenia clars els seus interessos i les seves prioritats. El temps li dona la raó. Les seves narracions han anat plasmant un món molt ben definit, personal com pocs, amb un estil perfilat pel pas de les novel·les, que el converteixen en una veu peculiar dins la literatura catalana.

No és fàcil, això últim. Per a resumir-ho, se m'acut una imatge cinematogràfica: en Salvador Company, si fos director de cinema, s'adscriuria, sense cap mena de dubte, dins del que als EUA s'anomena cinema independent.

L'autor ha guanyat el darrer premi Pin i Soler dels Premis Ciutat de Tarragona i, si fem un cop d'ull a la seva trajectòria, veurem que comença el

2001 amb el llibre de narracions *El cel a trossos: gent de Benborser*. Però de seguida ens adonarem que les seves ambicions van molt més enllà.

Un any després va guanyar el premi Documenta amb la novel·la *Voleriana*, tot un *tour de force* que ens endinsava en una proposta radical i molt allunyada del que s'escribia aleshores al País Valencià.

Malgrat la magnitud literària de *Voleriana*, resulta més definitori en l'evolució de la seva obra el llibre de relats *Lawn tennis* (2004). La precisió d'aquestes narracions és semblant a la d'una lent Carl Zeiss quan ens proposem fer un gran retrat en fotografia. A més a més, el llenguatge ja enlluernador de *Voleriana* guanya en significats fins i tot després de limitar el seu barroquisme sintàctic.

Ara, després d'un altre llibre també premiat, *Silenci de plom* (2008), Company ens ofereix un nou lliurament del seu particular univers. I és que els seus arguments volten per Benborser, un territori literari i metafòric que sens dubte molts trobaran d'un realisme extrem; tant, que esdevé una aproximació gairebé esclatant a la societat actual, feta, però, des d'angles que alguns trobarien inadequats o, com a mínim, inusuals.

Sense fi és una novel·la que, si l'agafa un bon lector, pot caure irremediablement pres del seu ritme endimoniat, de la ironia que marca les seves pàgines. Som davant d'una narració que no sols demana, sinó que també exigeix una lectura profunda que ens permeti, si més no, desgranar alguns dels seus significats.

L'anècdota és senzilla. Hi ha un mort, el narrador, i una investigació que persegueix saber què ha passat i com s'ha arribat a aquesta situació. Un dels seus encerts és repetir —en el context de la novel·la vol dir avançar— el món ja perfilat a *Lawn tennis*. El tennis serveix a Company per a construir metàfores lluminoses, per a desgranar els aspectes més vitals de la societat que retrata, per a buscar el *passing shot* que porti el lector a sentir que forma part de la novel·la.

Si hi ha un camí important en la

literatura actual, és aquell en què els autors arrisquen en les seves propostes, allunyant-se de la uniformitat, deixant enrere la simplicitat, que no la senzillesa. Amb *Sense fi*, Salvador Company fa bona aquesta ruta. Tindrem ocasió de sentir-nos estimats, d'entendre que l'autor ha pensat en nosaltres, i no sols com a persones que volen entretenir-se, perquè també convoca a la festa de la lectura la nostra intel·ligència.

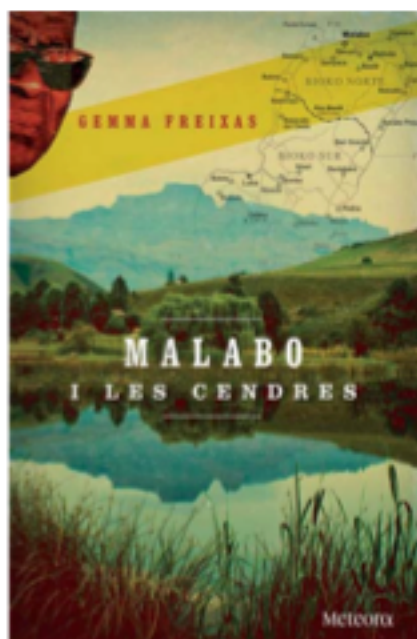
Una proposta, doncs, la d'aquest renovat premi Pin i Soler, que fariem bé d'atendre com mereix.

Gemma Freixas
Malabo i les cendres
 Meteora, Barcelona, 2015.

La tradició dels llibres de viatges ens ha deixat títols d'una gran lucidesa per a entendre els països tractats pels seus autors, però personalment em resulta molt més engrescador quan aquests s'adobben amb una bona dosi de ficció. Ha de ser una ficció creïble, que ens mostri el territori alhora que ens entreté amb peripècies vitals que van traspuant la idiosincrasia de l'indret.

Per aquesta dèria personal m'ha sorprès molt favorablement la nova novel·la de Gemma Freixas, *Malabo i les cendres*. Cap sorpresa, però, en descobrir que l'autora també és una habitual de la literatura de viatges, amb llibres com *Tanaka, un recorrida por la actual Myanmar* (2003) o *Djolibba, la curva del Níger en Mali* (2009).

Gemma Freixas parteix d'una anècdota senzilla. Un guineà que ha passat una gran part de la vida a la ciutat d'Almeria torna a Malabo per a deixar-hi les cendres d'una persona estimada. És clar que s'hi troba amb una realitat desconeguda, que li sobten els detalls, la gent, els seus motius; tots ingredients inexcusables d'una bona novel·la. I, per cert, si ens hi fixem bé, es tracta una altra vegada d'algú que retorna, un ésser humà que s'enfronta al seu passat. Aquesta fórmula esdevé atractiva sempre que l'escriptor assoleix l'altura adequada en el seu relat.

Diguem-ho ja. La novel·la de Gemma Freixas ens convenç des de l'inici per la cura que posa a l'hora de transmetre sensacions i dibuixar un paisatge que desconeixem. El lector ha de passejar per aquest tipus d'obra esperant la descoberta, la sorpresa, malgrat que es tracti d'una novel·la. I l'autora sap causar-nos aquesta impressió amb una gran intensitat.

Les eines que fa servir? Un llenguatge molt precís i una història explicada amb intel·ligència, però sobretot la seva capacitat per a fer-nos veure a través del personatge el món retratat. La forma de narrar és la clau d'aquesta obra. Cada escena ens acostava una mica més al personatge, a les seves dèries, al territori que va despertant la nostra curiositat, si més no com en els millors llibres de viatges que hem llegit.

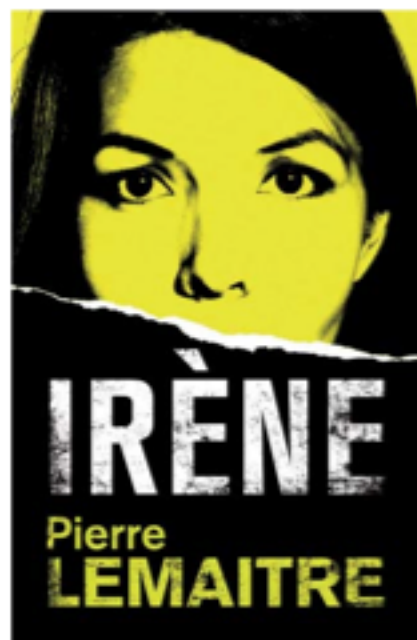
Les dificultats evidents per a trobar un discurs adient arruïnen moltes obres d'aquest estil, però Gemma Freixas ens dona una dimensió diferent. De seguida entens que hi ha un paisatge interior i les eines per a presentar-nos el trajecte del protagonista com una interessant peripècia vital.

Novel·la senzilla i breu, però posseïdora d'una intensitat que ens fa creure en el poder de la literatura per a explicar el món que ens envolta.

Pierre Lemaitre
Irène
Bromera, Alzira, 2015.

De fa temps sento lloar el nom de Pierre Lemaitre, sobretot entre els lectors que veuen la novel·la negra com un dels gèneres que més bé suporten la tensió a què està sotmesa la literatura per part de les noves tecnologies. Tant és així que els nombrosos qualificatius m'aboquen a la lectura d'*Irène*, la seva darrera novel·la traduïda.

D'entrada diré que la narrativa de Lemaitre barreja l'habitual història

d'assassinats amb una profunditat psicològica dels personatges que no sempre trobem en aquest tipus de novel·la. El comissari és de característiques aparents poc atractives i la trama es va desenvolupant de manera que ens endinsem en una novel·la complexa —no difícil, que seria una altra cosa.

Irène ens porta també una característica no innovadora, però sí que ens encurioseix amb la proposta. Cadascun dels assassinats que hi surten ret homenatge a situacions d'altres novel·les del gènere que tots coneixem com a clàssiques. Es tracta de donar informació als lectors buscant

que aquests percebin l'eco de la seva trajectòria com a tals, de fer que l'experiència a posar en la novel·la no sigui la de la nostra visió del món, sinó la dels mons de ficció amb els quals, sense cap mena de dubte, també hem anat construint la vida.

Al capdavant, tot i que a moments no té el ritme d'altres novel·les semblants, acabem estimant aquesta narrativa tan ben construïda, tan capaç de despertar el millor de nosaltres. Una experiència, doncs, enriquidora i una lectura subtil en la qual altres s'esplaiarien més amb els traços grossos que també conté. M'ha convençut finalment. Espero llegir més llibres de Lemaitre.

Jesús M. Tibau
La pluja ha vessat milions de núvols abans
Artgerust, Tortosa, 2015.

Una definició que sens dubte podria agradar a Jesús M. Tibau seria la de dinamitzador cultural, un home capaç d'orquestrar i d'aplegar els millors actius culturals i de fer que tinguin la presència que mereixen. Ho fa a la premsa, als seus blocs i a la televisió de les Terres de l'Ebre, on fa un programa ja imprescindible, «Tens un racó dalt del món».

